

Sygn. akt II CSK 660/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 lipca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Górski (przewodniczący)

SSN Maria Szulc

SSN Dariusz Zawistowski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Agencji Rozwoju Regionalnego
Spółki Akcyjnej w Ł.

przeciwko P. M.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 25 lipca 2013 r.,

skargi kasacyjnej pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Ł.

z dnia 29 czerwca 2012 r.

- 1. oddala skargę kasacyjną**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 1800 zł (jeden tysiąc osiemset) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Agencja Rozwoju Regionalnego Spółka Akcyjna w Ł. wniosła o zasądzenie na jej rzecz od P. M. kwoty 59.623,85 złotych z należnymi odsetkami tytułem zwrotu dofinansowania uzyskanego przez pozwanego na zakup ciągnika i podnośnika hydraulicznego.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniosł o oddalenie powództwa w całości i o zasądzenie na jego rzecz od powódki kosztów procesu według norm przepisanych. Podniósł m.in. zarzut przedawnienia dochodzonego roszczenia oraz brak legitymacji czynnej strony powodowej.

Wyrokiem z dnia 17 listopada 2010 r. Sąd Rejonowy w Ł. oddalił powództwo oraz zasądził od strony powodowej na rzecz pozwanego kwotę 3.617 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu. Na skutek apelacji powódki od tego wyroku, Sąd Okręgowy w Ł. (w sprawie [...]) uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, pozostawiając mu rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Wyrokiem z dnia 6 października 2011 r. Sąd Rejonowy w Ł. zasądził od pozwanego P. M. na rzecz strony powodowej - Agencji Rozwoju Regionalnego Spółki Akcyjnej w Ł. kwotę 59.623,85 złotych z odsetkami oraz kosztami procesu.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 18 czerwca 2004 r. Województwo [...] zawarło ze stroną powodową umowę, na mocy której powierzyło jej obowiązki Instytucji Wdrażającej w województwie [...] dla realizacji działań „Promocja Przedsiębiorczości” i „Mikroprzedsiębiorstwa” w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004-2006. Zadania powierzone Agencji na podstawie umowy obejmowały między innymi ogłaszanie konkursów o naborze wniosków o dofinansowanie, przyjmowanie wniosków, przeprowadzanie formalnej oceny wniosków, nadzór nad realizacją projektów, wykrywanie nieprawidłowości w ramach działań, przeprowadzanie kontroli realizacji projektów. W dniu 31 stycznia 2005 r. Województwo zawarło z powódką umowę o pełnienie roli Instytucji Wdrażającej przez Agencję, przy realizacji działań w ramach unijnego

Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego. Województwo zobowiązało się do przekazania powódce środków finansowych na realizację działań „Mikroprzedsiębiorstwa” z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i budżetu państwa. Umowa została zawarta na czas realizacji powyższego działania. Zadaniem Agencji był m.in. obowiązek podjęcia czynności prawnych zmierzających do odzyskania należnych środków w przypadku, gdy dotacja przekazana beneficjentowi została przez niego wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem, pobrana nienależnie lub w nadmiernej wysokości (§ 8 ust. 3 umowy).

Umowa z dnia 31 stycznia 2005 r. została zastąpiona umową z dnia 16 października 2006 r. nr 63/06/PR dla działania „Mikroprzedsiębiorstwa”, zmienioną następnie aneksem z 8 maja 2008 r. Precyzowała ona umowę o pełnienie roli Instytucji Wdrażającej z 18 czerwca 2004 r. Okres realizacji ustalono na okres od dnia 18 października 2004 do 31 grudnia 2008. Umowa ta przewidywała także zobowiązanie Agencji do podejmowania czynności prawnych zmierzających do odzyskania nienależnie przekazanych lub nieprawidłowo wykorzystanych przez beneficjenta dotacji.

W dniu 9 września 2005 r. strona powodowa jako upoważniona na mocy umów z Województwem Instytucja Wdrażająca zawarła z pozwanym - Beneficjentem umowę o dofinansowanie projektu „Utworzenie serwisu sprzętu rolniczego. Komputeryzacja i wyposażenie firmy” w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego. Na mocy umowy powódka przyznała pozwanemu dofinansowanie na realizację projektu ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w wysokości 65% wydatków kwalifikowanych, nie więcej niż 177.970 zł, w tym środki europejskie w wysokości 35% wydatków kwalifikowanych - 95.830 zł, i środki z budżetu państwa - 30% wydatków kwalifikowanych, nie więcej niż 82.140 zł. W sumie wartość projektu wynosiła 316.436 zł, w tym wydatki kwalifikowane - 273.800 zł. Umowa zawierała szczegółowo sposób realizacji projektu oraz przekazywania beneficjentowi dotacji, m.in. jednym z obowiązków beneficjenta było stosowanie przepisów ustawy o zamówieniach publicznych. Pozwany zawarł z S. D.- F. Polska sp. z o.o. w dniu 7 lutego 2005 r. umowę dystrybucyjną, w której zobowiązał się do dokonywania

sprzedaży sprzętu produkowanego przez tę markę, a także - w razie chęci zakupu sprzętu innej firmy - do uzyskania pisemnej zgody S. D.-F. Polska sp. z o.o. W dniu 24 listopada 2005 r. pozwany zakupił w ramach projektu, od S. D.-F. Polska sp. z o.o. ciągnik S. R. 70W; zakup został dokonany z wolnej ręki. U pozwanego przeprowadzono kontrolę, a ostateczną wersję informacji pokontrolnej przedstawił Urząd Wojewódzki dnia 30 kwietnia 2009 r. W toku kontroli stwierdzono m.in. naruszenie ustawy prawo zamówień publicznych poprzez dokonanie zakupu ciągnika z wolnej ręki.

Sąd Rejonowy uznał, że strona powodowa na podstawie umów łączących ją z Województwem posiadała kompetencje Instytucji Wdrażającej wobec projektu realizowanego przez pozwanego, w tym także kompetencję do występowania przeciwko beneficjentom do sądu. Przesądżając istnienie legitymacji czynnej rozpoznał zgłoszone przez nią żądanie, które w oparciu o treść art. 471 k.c. uznał za zasadne.

Sąd Okręgowy w Ł. wyrokiem z dnia 29 czerwca 2012 r. oddalił apelację wniesioną przez pozwanego. Podniesione przez niego zarzuty uznał za nieuzasadnione. Zwrócił także uwagę na związanie wyrokiem z dnia 17 listopada 2010 r., w którym przesądzono o istnieniu legitymacji czynnej strony powodowej.

Wyrok Sądu Okręgowego został zaskarżony skargą kasacyjną przez pozwanego w całości. Skarga kasacyjna została oparta na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego (art. 398 § 1 pkt 1 k.p.c.). Skarżący zarzucił naruszenie art. 23a pkt 3 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju (Dz.U. Nr 116, poz. 1206 ze zm.); podrozdziału 8.2.7.1 Załącznika do Rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 1 lipca 2004 roku (Dz. U. Nr 166, poz. 1745 z 2004 roku, strona 491-492); podrozdziału 8.5.2. Załącznika do Rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z 1 lipca 2004 roku (Dz. U. Nr 166, poz. 1745 z 2004 roku, strona 499), poprzez ich błędną wykładnię. Wniósł, o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego z dnia 29 czerwca 2012 r. oraz wyroku Sądu Rejonowego w Ł. z dnia 6 października 2011 r. i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie powództwa, a także zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania. Skarżący wniósł także o orzeczenie o zwrocie spełnionego

świadczenia, tj. kwoty 113.389,85 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia skargi kasacyjnej na podstawie art. 398¹⁶ w zw. z art. 415 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na etapie postępowania kasacyjnego skarżący kwestionował jedynie legitymację czynną strony powodowej wskazując, że nie ma ona uprawnień do wystąpienia przeciwko pozwanemu o zwrot środków przyznanych w ramach programu ZPORR. Ponadto skarżący podniósł, że Sąd pierwszej instancji zamiennie traktuje pojęcia „wojewoda” i województwo [...], co nie znajduje uzasadnienia.

Odnosząc się do problematyki legitymacji powodowej spółki należy wskazać, że zasadniczą kwestią wymagającą w tym zakresie rozstrzygnięcia jest to, czy wojewoda mógł w trybie umowy cywilnoprawnej przekazać kompetencje do dochodzenia roszczeń o zwrot środków w ramach realizowanego programu ZPORR instytucji wdrażającej, którą w niniejszej sprawie jest powódka - Agencja Rozwoju Regionalnego Spółka Akcyjna w Ł. Rozstrzygnięcie tej kwestii wymaga dokonania wykładni przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju (Dz. U. Nr 116, poz. 1206 ze zm., dalej: „u.n.p.r.”).

Pozwany był beneficjentem środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (art. 2 pkt 1 u.n.p.r.). W myśl przepisów ustawy o narodowym planie rozwoju instytucją zarządzającą był właściwy minister (art. 2 pkt 5), instytucją pośredniczącą wojewoda (art. 11 ust. 6 i 7), natomiast instytucją wdrażającą - województwo (art. 2 pkt 4).

W myśl art. 19 ust. 1 i 3 u.n.p.r. instytucja zarządzająca może przekazać, w drodze porozumienia, zarządzanie, monitorowanie i kontrolę poszczególnych priorytetów operacyjnych, działań lub projektów instytucjom pośredniczącym; porozumienie może przewidywać możliwość przekazania elementów zarządzania innym instytucjom określonym w Planie. Z powyższego wynika zatem jednoznacznie, że właściwy minister na mocy porozumienia może przekazać kompetencje, o których mowa w tym przepisie wojewodzie. Z kolei wojewoda mógł przekazać wskazane kompetencje innej jednostce określonej w Planie, w tym instytucji wdrażającej, jeżeli porozumienie taką możliwość przewiduje. W każdej

z powyższych sytuacji, tj. przekazania kompetencji kolejnej jednostce ujętej w Planie, porozumienie określa szczegółowy zakres kompetencji przekazanych instytucji pośredniczącej w zarządzaniu, monitorowaniu i kontroli oraz prawa i obowiązki stron w tym zakresie (art. 19 ust. 2 u.n.p.r.). Nie ulega zatem wątpliwości, iż dopuszczalne jest zawarcie tego rodzaju porozumienia, wraz z przekazaniem kompetencji, pomiędzy wojewodą (instytucją pośredniczącą) a województwem (instytucją wdrażającą). W myśl art. 21 ust. 1 u.n.p.r. działania objęte programami, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 3, mogą być realizowane przez instytucje wdrażające ustanawiane dla poszczególnych działań. Te instytucje wdrażające ustanawia właściwa instytucja zarządzająca w porozumieniu z Instytucją Zarządzającą Podstawami Wsparcia Wspólnoty, jeżeli program tak stanowi (art. 21 ust. 4 u.n.p.r.). W takiej sytuacji umowa zawarta z instytucją zarządzającą programem lub instytucją pośredniczącą określa szczegółowe zadania instytucji wdrażających zasady i warunki realizacji działań oraz uprawnienia i obowiązki stron w tym zakresie (art. 21 ust. 5 u.n.p.r.). Oznacza to, że województwo nie jest jedynym podmiotem mogącym pełnić rolę instytucji wdrażającej; może to być zatem inna jednostka wymieniona w Planie, albo powołana do wykonywania tej roli.

Przywołane powyżej przepisy przewidują zatem możliwość przekazania kompetencji wojewody jako instytucji pośredniczącej, a także województwa jako instytucji wdrażającej, innemu - powołanemu w tym celu - podmiotowi. Odnosząc się do przywołanego przez skarżącego - jako naruszonego - art. 23a u.n.p.r. należy wskazać, że określa on ustawowe kompetencje wojewody jako instytucji pośredniczącej. W ich ramach mieści się, m.in. odzyskiwanie od beneficjentów nieprawidłowo wykorzystanego lub pobranego dofinansowania (art. 23a pkt 3 u.n.p.r.). Przewidziane w tym przepisie uprawnienia nie stanowią jednak kompetencji wyłącznej wojewody, albowiem przepisy ustawy o narodowym planie rozwoju pozwalają na jej przekazanie, w ramach umowy cywilnoprawnej, innemu podmiotowi. Dochodzenie nieprawidłowo wykorzystanych przez beneficjentów środków mieści się bowiem w ramach „zarządzania”, o którym mowa w art. 19 ust. 1 w zw. z ust. 3 u.n.p.r. Oznacza to, że wojewoda jako instytucja pośrednicząca był uprawniony do zawarcia umowy z województwem [...] jako instytucja wdrażająca, w

ramach której powierzył tej jednostce obowiązek podjęcia czynności prawnych zmierzających do odzyskiwania należnych środków od beneficjentów, w przypadkach wskazanych w umowie, w tym w razie wykorzystania ich niezgodnie z przeznaczeniem. Z kolei województwo [...] było uprawnione do zawarcia ze stroną powodową - Agencją Rozwoju Regionalnego Spółką Akcyjną w Ł. umowy, w której powierzono tej jednostce kompetencje jednostki wdrażającej. Z treści łączącej strony umowy wynikało jednoznacznie, że Agencja Rozwoju ma obowiązek podjęcia czynności prawnych zmierzających do odzyskania należnych środków w przypadku, gdy dotacja przekazana beneficjentowi została przez niego wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem, pobrana nienależnie lub w nadmiernej wysokości (§ 8 ust. 3 umowy). Oznacza to, że powódka uzyskała uprawnienie do wstąpienia przeciwko pozwanemu z pozwem o zapłatę albowiem właściwe jednostki miały prawo do przekazania jej wskazanej kompetencji. Pozostawało to w zgodzie z uprawnieniem do zawierania przez stronę powodową umów stanowiących podstawę roszczeń o zwrot dotacji, której to kompetencji strony powodowej skarżący nie podważał. Wskazane wyżej uprawnienie strony powodowej wynikały z ciągu umów zawartych przez podmioty upoważnione do tego w świetle ustawy o Narodowym Planie Rozwoju.

Wprawdzie umowę zawartą między województwem [...] a wojewodą, strona powodowa złożyła dopiero po wniesieniu skargi kasacyjnej, nie mniej jednak na fakt zawarcia tej umowy powoływano się wcześniej, w tym w umowie zawartej między województwem [...] i Agencją Rozwoju Regionalnego Spółką Akcyjną w Ł. dnia 31 stycznia 2005 r. Ponadto zawarcie umowy między wojewodą a województwem [...] nie było okolicznością sporną między stronami; żadna ze stron w toku postępowania tego faktu nie kwestionowała.

Z przyczyn wyżej wskazanych skarga kasacyjna była pozbawiona uzasadnionych podstaw i podlegała oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c.

